

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1598

Vragen van het de leden **Omtzigt** en **Van Hijum** (beiden CDA) aan de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Financiën over *de openheid van beleggingen van pensioenfondsen*. (Ingezonden 21 januari 2009)

1
Wanneer heeft u, zoals gesteld in het vragenuur op 20 maart 2007¹, de openheid van beleggingen van pensioenfondsen aan de orde gesteld in overleg met die fondsen? Welke uitkomst heeft dit gehad?

2
Is het mogelijk dat een pensioenfonds, waarin deelnemers verplicht moeten deelnemen – bijvoorbeeld omdat de minister van SZW het verplicht gesteld heeft – de deelnemers op aanvraag niet informeert over de precieze beleggingsposities die zij aanhoudt en aangehouden heeft?

3
Acht u het wenselijk dat deelnemers van een pensioenfonds inzage hebben in de actuele beleggingen van pensioenfondsen (uitgesplitst per aandeel, obligatie, private equity en vastgoed belegging)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u dit bevorderen?

4
Deelt u de mening dat het de openheid van de sector zou helpen

indien de vastgoedtransacties van pensioenfondsen juist voor de deelnemers beschikbaar zijn?²

5
Kunnen de deelnemers de bestuurders dan aansprakelijk stellen indien sprake is van frauduleuze vastgoedtransacties?

6
Hoeveel procent van het geld dat door pensioenfondsen belegd is, is in Nederland geïnvesteerd? Hoeveel procent was op 1 januari 1999, bij de introductie van de Euro in Nederland geïnvesteerd?

7
Vindt u dat pensioenfondsen genoeg geld in Nederland investeren?

¹ Handelingen TK II, vergaderjaar 2006–2007, nr. 50, blz. 2959–2962.

² Bron: KRO reporter, 30 november 2008, de pensioenplunderaars.

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de minister van Financiën (ontvangen 18 februari 2009)

1
Naar aanleiding van het vragenuur heb ik contact gehad met vertegenwoordigers van pensioenfondsen en met de koepels van de pensioenfondsen. De pensioenkoepels (Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen, Stichting

voor Ondernemingspensioenfondsen en de Unie van Beroepspensioenfondsen) zijn na de uitzending van Zembla hard aan de slag gegaan met het onderwerp verantwoord beleggen. Zij hebben een commissie ingesteld om pensioenfondsen te ondersteunen bij het formuleren van een beleid op het terrein van verantwoord beleggen, het uitvoeren van dat beleid en het afleggen van verantwoording daarover. Dit heeft er toe geleid dat zij op 14 november 2007 het rapport «De gearriveerde toekomst» hebben gepubliceerd. Dit rapport biedt besturen van pensioenfondsen handvatten om invulling te geven aan verantwoord beleggen en transparantie daarover. Het bevat concrete aanknopingspunten voor het ontwikkelen van een visie, het formuleren van een verantwoord beleggingsbeleid, de uitvoering van dat beleid en de verantwoording daarover. Uiteraard is dit slechts een eerste stap. Het is aan de individuele pensioenfondsen om hier verder invulling aan te geven. Inmiddels zijn we bijna twee jaar verder. Aangezien het van belang is dit onderwerp op de agenda van de pensioenfondsen te houden, zal ik de drie pensioenkoepels oproepen tot het doen van een evaluatie naar de mate waarin de aanbevelingen in het rapport «De gearriveerde toekomst» inmiddels door individuele pensioenfondsen zijn overgenomen en worden toegepast.

2 en 3

Op grond van de Pensioenwet dient de pensioenuitvoerder de deelnemer, de gewezen deelnemer, de gewezen partner en de pensioengerechtigde op verzoek bepaalde gegevens te verstrekken. In dit verband is het jaarverslag en de jaarrekening van de pensioenuitvoerder van belang. Verder verstrekt de pensioenuitvoerder op verzoek informatie die specifiek voor de deelnemer relevant is. Relevante informatie kan bijvoorbeeld de verklaring inzake de beleggingsbeginselen van het pensioenfonds zijn, alsook informatie over de financiële, technische en andere aan de pensioenregeling verbonden risico's en informatie over de aard en de spreiding van de risico's.

Naast de bovengenoemde wettelijke eisen op het vlak van transparantie rond beleggingen van pensioenfondsen, kan een deelnemer de discussie over beleggingen aanzwengelen via de deelnemersraad of het verantwoordingsorgaan. De deelnemersraad heeft namelijk een adviesrecht als het gaat over de verklaring inzake de beleggingsbeginselen van het pensioenfonds en verder moet het pensioenfondsbestuur verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd en over de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur. Het verantwoordingsorgaan heeft daarnaast de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het interne toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag van het fonds opgenomen. Dit jaarverslag is opvraagbaar.

Transparantie is een groot goed en er is al veel geregeld om verantwoording af te leggen aan het collectief van deelnemers. De keuze om aan elk individu de actuele stand van zaken door te geven, is en blijft de verantwoordelijkheid van de pensioenfondsbesturen. Zij moeten bepalen in welke mate zij openheid willen en kunnen geven. Daarbij

spelen de kosten om op elk moment inzicht te kunnen geven en strategische overwegingen een belangrijke rol. Besturen dienen rekening te houden met hun primaire verantwoordelijkheid. Dit houdt in dat het pensioenfonds in staat is de gedane toezeggingen na te komen. Daartoe streeft het pensioenfonds naar een optimaal rendement op het geïnvesteerde vermogen met inachtneming van de wettelijke en juridische kaders en de verplichtingen die het pensioenfonds is aangegaan. Dat neemt niet weg dat ik, zoals ik bij het antwoord op vraag 1 heb aangegeven, bij de pensioenkoopels na ga vragen wat de stand van zaken is als het gaat om transparantie inzake het beleggingsbeleid.

4

Ik onderschrijf het belang van transparantie, maar ik heb niet de illusie dat excessen zoals fraude daarmee volledig kunnen worden voorkomen. Daarvoor is een goed functionerend intern toezicht veel belangrijker. Juist in de casus waar u aan refereert, werd geopperd dat het intern toezicht binnen dat fonds niet goed functioneerde. Met de invoering van de Pensioenwet zijn de «Principes voor goed pensioenfondsbestuur» wettelijk verankerd. Hierin is bepaald dat elk pensioenfonds intern toezicht geregeld moet hebben. Deze bepaling bestaat nog niet zo lang en fondsbesturen zijn nog steeds hard aan de slag om hun interne structuren zodanig aan te passen dat zij een goede governance hebben. Dit heeft tijd nodig, maar goed werkend intern toezicht kan een belangrijke bijdrage leveren om mogelijke problemen te voorkomen. De Nederlandsche Bank ziet toe op de naleving van de principes.

5

De Pensioenwet kent als definitie van een deelnemer: «de werknemer of gewezen werknemer die op grond van een pensioenovereenkomst pensioenaanspraken verwerft jegens een pensioenuitvoerder». De deelnemer kan dus een actieve werknemer zijn die zijn pensioen nog aan het opbouwen is of iemand die al een pensioenuitkering ontvangt of een zogenaamde slaper. De deelnemers zijn niet de eigenaar van het geld. De eigendom ligt bij de pensioenuitvoerder waar de pensioenregeling is ondergebracht.

Dat kan op grond van de Pensioenwet een pensioenfonds, een verzekeraar of een pensioeninstelling in een andere lidstaat zijn. Tegenover dat eigendom staan contractuele verplichtingen van de pensioenuitvoerder tot het doen van uitkeringen aan de deelnemers van die pensioenregelingen. Voor de vraag of de deelnemers de bestuurders van een pensioenuitvoerder aansprakelijk kunnen stellen vanwege frauduleuze vastgoedtransacties moet gekeken worden naar hetgeen bepaald is in het Burgerlijk Wetboek. Deze vraag kan niet in algemene zin worden beantwoord. Voor het antwoord op die vraag zijn de omstandigheden van het geval doorslaggevend. Indien de rechter constateert dat van frauduleuze transacties sprake is, is van belang of de deelnemers kunnen aantonen dat zij door de bedoelde transacties schade hebben geleden. De statutaire bestuurder van een rechtspersoon kan aansprakelijk zijn jegens derden voor door hem veroorzaakte schade in geval hij onrechtmatig heeft gehandeld. Het is uiteindelijk aan de rechter om te beoordelen of in een specifiek geval sprake is van een onrechtmatige daad van de statutaire bestuurders jegens derden, zoals de deelnemers aan een pensioenregeling.

6 en 7

Het is niet bekend hoeveel procent van het geld dat door pensioenfondsen is belegd in Nederland is geïnvesteerd. Pensioenfondsen hebben als primaire verantwoordelijkheid het behalen van voldoende rendement om het pensioen van de (gewezen) deelnemer te financieren. Daarvoor moeten fondsen een goed beleggingsbeleid voeren waarbij risicospreiding essentieel is. Belangrijk is verder dat het beleggingsbeleid prudent wordt uitgevoerd en dat de beleggingen in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden plaatsvinden. Het is aan pensioenfondsbesturen om de afweging te maken of binnen deze randvoorwaarden het opportuun is om in Nederland te beleggen. Het is niet mogelijk om in zijn algemeenheid aan te geven of er door pensioenfondsen voldoende wordt geïnvesteerd in Nederland.